

G.KORE-K.KORE BARIŞ GÖRÜŞMELERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ: 1970-2000 ARASI

Mahmut Ertan Gökmen*

Özet

Kore Yarımadası, II.Dünya Savaşı'nın hemen ardından, 1948 yılında ikiye ayrılmıştır. 1948 Ağustos ve Eylül aylarında 38.paralel sınır olacak biçimde siyasi, ekonomik ve idari olarak birbirlerinden tamamen farklı sistemlere sahip olarak kurulan iki ülke, günümüzde de varlığını devam ettirmektedir. Ancak, tek millet, tek kültür, tek geçmişe sahip bu iki ülke, yarımada Güney ve Kuzey Kore olarak ayrı yaşamak yerine tek devlet olabilmek için büyük bir çaba sarf etmektedirler. Bu çabalar son yıllarda yoğun bir biçimde devam etmektedir. Bu çabalar bugün düne nazaran daha barışçıl bir platformda ve daha emin adımlarla ilerlemektedir. Ancak bu görüşmelerin ilk adımları oldukça sancılı idi ki, bu çalışmada bu ilk adımlar incelenmiştir.

Anahtar sözcükler: Güney Kore, Kuzey Kore, Kore Yarımadası, Kore Savaşı, Barış Görüşmeleri, Uzlaşma, 38.Paralel.

Summary

The Historical Improvement of the Peace Process between South Korea-North Korea: from 1970-2000

Korean Peninsula has been divided into two parts right after the World War-II. The two countries were established in 1948 with completely different than the other

* Yrd.Doç.Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Kore Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.

one in term of political, economic and governmental system. These two countries having one nation, one culture and one historical background are, now, trying to be one state. The efforts of the both Koreas are developing day by day on the comparably peaceful basis than all past negotiations. In this study, the first steps of those inter-Korean peace process and negotiations have been taken under considerations.

Key words: South Korea, North Korea, Korean War, Korean Peninsula, Peace Process, Negotiation, 38th Parallel.

1. Giriş

Bu çalışmada, Asya Kıtası'nın en doğusunda yer alan Kore Yarımadasındaki iki devletin, yani G.Kore ile K.Kore'nin, 57 yıldan beri süre gelen ayrılıklarını barışçıl bir biçimde sonlandırma çabaları incelenmiştir. Yaklaşık 35 yıllık Japon Sömürgeciliği Döneminin ardından II. Dünya Savaşının bitmesiyle birlikte, Japonya'nın Kore Yarımadası'nı terk etmesinin ardından, yarımada 38.paralel sınır olacak şekilde ikiye ayrılmıştır. 1945-1948 yılları arasında idari boşluk ile sömürge döneminden yeni kurtulmuş oldukları için, siyasi ve ekonomik sorunlar farklı siyasi yapıların oluşmasına sebep olmuştur. Farklı iki siyasi görüş, yarımada'nın ikiye bölünmesinden sonra farklı iki hükümet ve ardından da iki devlet doğmasına sebep olmuştur. Nihayetinde 1950-1953 yılları arasında Kore Savaşı¹ cereyan etmiş ve iki ülke arasındaki ayrılık iyice derinleşmiştir. Savaşın bittiği 1953 yılından 1970'li yılların başına kadar iki Kore arasında barışı sağlamak için ciddi bir görüşme gerçekleştirilmemiştir. Ancak 1970'li yıllardan günümüze kadar inişli çıkışlı da olsa, genel yön itibariyle yükselen bir çizgi ile yarımada'da barış rüzgarları esmekte ve iki Kore'nin arasındaki ilişkiler günden güne gelişmektedir. Bu çalışma kapsamında, G.Kore ile K.Kore arasında Kore Yarımadası'nda barışçıl çözüm için yapılan görüşmelerin gelişimine ana hatlarıyla değinilmektedir.

2. Kore Yarımadasında Bölünmenin Nedenleri

Kore Yarımadasındaki bölünme ve aynı milletin iki ayrı devlete ayrılması, 20. yüzyılda başlayan ve 21. yüzyılın ilk yıllarını yaşadığımız bu yıllarda da hala devam eden, tarihin belki de en dramatik olaylarından biridir. Bu çalışmada, Choson Devleti'nin (조선 왕조) (1392-1897) sona ermesini takip eden yıllarda, 1905 yılında, Kore Yarımadası'nın Japonya tarafından işgal edilmesi ile başlayan sürecin sonucundaki olaylar, yani,

¹ 25 Haziran 1950 tarihinde başlamış olan savaşa Türk birlikleri de Birleşmiş Milletler ile G.Kore tarafında katılmışlardır. Türkiye Cumhuriyeti, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 27 Haziran 1950 tarihinde üye ülkelere yaptığı çağrıya A.B.D.'den sonra savaşa katılacağını açıklayan ikinci devlet olmuştur.

Kore Savaşı'ndan sonraki dönemdeki gelişmeler incelenmiştir. Bir başka deyişle, yarımada kurulan ve hala diğer devletin kendileri için en büyük tehlike olduğunu iddia eden Güney Kore² ve Kuzey Kore³ hükümetlerinin arasındaki barış görüşmelerinin başlangıcı ve yakın döneme kadar olan seyri incelenmiştir.

1905 yılında başlayan Japon İstilas Dönemi (일제강점), 1910 yılında Kore Yarımadası'ndaki idarenin tamamen Japonlara geçmesi sonrasında resmîyet kazanmıştır. Kore Yarımadası'ndaki Japon İstilas Dönemi, 1945 Ağustos'una kadar devam etmiştir. Ağustos 1945'te A.B.D. tarafından Nagasaki ve Hiroshima'ya atılan atom bombaları, Japonlar için trajik bir son yaratmışken, Kore Yarımadası'nda Japonların idaresinde yaşayan Koreliler için ise bağımsızlıklarını kazanmak için belki de mucizevi bir fırsat doğurmuştu. Bir başka deyişle, Japonya, II.Dünya Savaşı'ndaki mağlubiyetinin bir göstergesi olan Nagasaki ve Hiroshima'nın bombalanması ile Kore yarımadasından da çekilmek zorunda kalmıştır.

Bu, Koreliler için bir fırsattı ama II.Dünya Savaşı'nın galipleri, savaş sonrasında dünyaya vermek istedikleri son şekil için masaya oturduklarında, gündem maddelerinden birisini de Kore sorunu oluşturuyordu. Japonların Kore Yarımadası'ndan çekilmesinden sonra Kore Yarımadası'nda ortaya çıkacak olası idari ve rejimsel sorunların üstesinden gelmek için görüşmeler yapılıyor, yarımada kurulacak devletin/devletlerin omurgası teşkil ediliyordu.

12 Kasım 1943'de Kahire Konferansı ile başlayan bu görüşmelerin önderliğini Roosevelt başkanlığında A.B.D. yapıyordu. Başkan Roosevelt, yeni kurulan Asya devletlerinin büyük güçlerin idaresi altında eğitilmeleri ve demokratik kurumsallaşma deneyimlerini kazanmaları gerektiğini savunuyordu. Roosevelt bu sistemi, Churchill ve hatta Chiang Kai-shek'e Kahire Konferansı'nda önermiştir. Stalin de bu görüşü destekler bir tutum sergiliyordu. Bu sistem dahilinde, Tahran Konferansı'nda Kore sorunundaki himaye sorumluluğu bir kez daha Stalin, Churchill ve Roosevelt tarafından üstleniliyordu.

² Ülkenin resmi adı Kore Cumhuriyeti'dir. Korece'de ise resmi olarak Büyük Han Halkı anlamında *Daehanmingug* (대한민국) sözcüğü kullanılmaktadır. Ülkenin adı, metnin ilerleyen bölümlerinde yer yer Güney Kore ve yer yer de Kore Cumhuriyeti olarak kullanılacaktır.

³ Ülkenin resmi adı Kore Demokratik Halk Cumhuriyetidir. Korece olarak resmi adı ise Choson Demokratik Halk Cumhuriyetidir (조선민주주의인민공화국) (*Choson Mincucui Inmin Gonghwagug*). Kuzey Koreliler resmi söylemlerinde hala Choson Devletinin (1392-1897) kendileri için yıkılmadığını ve yarımada'nın güneyinin işgal altında olduğunu iddia etmektedirler. Metnin ilerleyen bölümlerinde ülkenin adı Kuzey Kore ve Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti olarak kullanılacaktır.

Kore sorunu 11 Şubat 1945'te yapılan Yalta Konferansı'nda bir kez daha gündem maddelerinden birisi oldu. Bu konferansta da yine İngiltere, A.B.D. ve Sovyetler Birliği, Kore sorununu masaya yatırdılar. Roosevelt önerisini yineledi ama bu sefer Stalin daha önceki tavırları ve düşüncelerinin aksine, bu öneriye karşı çıktı ve Kore'de bağımsız, yerel bir devletin varlığını savundu. Roosevelt önerisinde ısrar etti ve Kore sorunu taraflar arasında detaylı olarak görüşüldü. Uzun görüşmelerin ardından hem Stalin, hem de Roosevelt bir konuda uzlaşmaya varmışlardı. Politik ve stratejik çıkarları doğrultusunda Kore'de hiçbir yabancı askeri birlik yerleşmeyecekti. Roosevelt'in ölümünden sonra her iki ülkenin temsilcileri bir anlaşma zemini buldular ve eşit ve dengeli bir biçimde A.B.D., İngiltere, Çin ve Sovyetler Birliği, himayeci ülkeler olarak bağımsız bir Kore Devleti oluşturmak için anlaşmaya vardılar.

Aynı yılın 17 Temmuzunda Postdam Görüşmeleri'nde Uzakdoğu sorunları masaya tekrar yatırılıyordu. Bu görüşmelerde, anlaşmalar bağlamında ilk kez Kore yarımadasının bölünmesi konusunda uzlaşıldı ve "zamanı gelince" ibaresi ile Kore'nin bağımsız olması gerekliliği beyan edildi. Yalta Konferansı'nda S.S.C.B ve A.B.D. arasında görüş birliğine varılan ve üzerinde uzlaşa sağlanan, Kore Yarımadasında askeri birlik bulundurulmaması kararı, Postdam Görüşmeleri'nde rafa kaldırılıyordu. Bu görüşmelerde, A.B.D. ve S.S.C.B., kendi hava ve deniz kuvvetlerinin askeri operasyonlar yapması için yarımada kendilerine ait hareket alanları oluşturdu. Ancak, kara kuvvetleri konusunda herhangi bir ibarenin olmaması dikkat çekiciydi. Bu, günümüze kadar gelen ve Kore'nin resmi ve fiili bölünmesinin ilk temelini oluşturmaktaydı.

15 Ağustos 1945'te Japonya'nın tamamen Kore topraklarından çekilmesi, Birleşik Güçlerin stratejilerini değiştirmelerine sebep oldu. S.S.C.B.'nin hareketlenmesi tehlikesine karşın A.B.D., Kore'nin stratejik yerlerini idaresi altına almayı, dönemin büyükelçilerinin tavsiyeleri doğrultusunda gerçekleştirmek istedi. Bu durum, 16-27 Aralık 1945'te yapılan Moskova Görüşmeleri'nde gündemin ana maddesini oluşturuyordu⁴ (Lee, 1997:24). Bu görüşmelerdeki en önemli gündem konusu, Kore'de geçici olarak bir Kore hükümetinin kurulmasının karara bağlanmasıydı⁵. 38.

⁴ Lee Byeong Wan, Ginnaci Anhın Ceonceng (Bitmeyen Savaş), Myeongseong Yay., 1997, s:24

⁵ Moskova Görüşmelerine A.B.D., S.S.C.B. ve Çin, himayeci olarak katılmışlar ve "Kore Sorunu hakkındaki 4 Maddelik Karar" (신탁통치안) üzerinde anlaşmaya varmışlardır. Karara varılan bu 4 maddelik karar özetle aşağıdaki gibidir:
1. Demokratik temelde bağımsız bir ülkenin kurulması için geçici bir hükümet kurulacaktır.
2. Geçici hükümetin teşkil edilmesine yardımcı olmak için A.B.D.-S.S.C.B. Ortak Komisyonu oluşturulacaktır.

paralelin güneyinde A.B.D. birlikleri, kuzeyinde ise S.S.C.B. birlikleri Japon istilacıları temizleyecekler ve “zamanı gelince” Kore’nin bağımsızlığını ilan ettireceklerdi. Bu görüşmelerde alınan kararlara bakıldığında 1943 yılındaki Kahire Görüşmeleri’nin, 1945 yılı içerisinde yapılan sırasıyla Yalta ve Postdam görüşmeleri ile Moskova Görüşmeleri’nin ilk basamağı olduğu anlaşılmaktadır. Nihayet Postdam’da temelleri atılan resmi ve fiili ayrışma artık gerçekleşiyor ve Kore Yarımadası ne zaman sona ereceği bugün bile bilinmeyen bir biçimde 38. paralel sınır oluşturacak biçimde bölünmüş oluyordu.

3. Anlaşmalar Sonrasında Kore Halkının Tutumu

Kore’nin kaderi, Koreli olmayanlarca çizilirken, Koreliler de Moskova Anlaşması’nda alınan kararlar hususunda ikiye bölünmüşlerdir. Bir bütün olarak bakıldığında, Korelilerin istek ve arzularını hiçe saymak gibi algılanabilecek kararlar, özünde, bir millete yapılan bir saygısızlıktan başka bir şey değildi. Bu bakımdan, Koreliler Moskova Anlaşması’nın kararlarının tamamına karşı çıktılar. Kore’deki bütün siyasi partiler⁶ anlaşma metnini reddederken, G.Koreli komünistler müttefiklerle işbirliği yapma kararı aldılar. K.Kore’de de komünistler Moskova Anlaşması’nı destekler bir tutum takınmışlarken, sağcı kanadın milliyetçi liderleri onları ülkeyi S.S.C.B.’ye satmakla suçluyorlardı. K.Koreli komünistler, Kore’yi demokratik bir biçimde geliştireceği ve değiştireceği inancıyla Moskova Anlaşması’nı destekliyorlardı.

Moskova Anlaşması’nın kesin bir biçimde karşısında olan sağ kanat temsilcileri, Dr.Rhee Syngman (1875-1965) önderliğinde 1946 Şubatında Kore’nin Bağımsızlığını Gerçekleştirme Milli Konseyi’ni kurdular. Sol kanat taraftarları ise, Lyuh Woon Hyung tarafından Kore Komünist Partisi’nin de dahil olduğu bir oluşumu Seul’de kuruyorlardı. Kuzey Kore Komünistleri, Kuzey’de sosyalist ya da komünist bir rejim kurarak Güney’i de kendi içlerine katmayı planlıyorlardı. K.Kore Geçici Halk Konseyi,

3. A.B.D., İngiltere, S.S.C.B. ve Çin, Kore’yi en fazla 5 yıl süresince ortak himayelerine alacaklardır.

4. 2 hafta içerisinde A.B.D. ve S.S.C.B. karargahlarından seçilecek temsilcilerce bir toplantı daha düzenlenecektir. (Han, 2004:571)

⁶ Kore’de 1945 yılının ikinci yarısından sonra özellikle hükümet kurma gayretlerinin artmasıyla bir çok siyasi parti kurulmuştur. Sol ve sağ kanadının en ucunda yer alan partiler bulunduğu gibi, ortasının solu ya da ortanın sağı olarak nitelendirebileceğimiz partilerin de kurulması dikkat çekicidir. En uçta Choson Komünist Partisi (조선공산당), ortanın solunda ise Choson Halk Partisi (조선인민당) devrin siyasi yaşamında sol kanadı temsil ediyorlardı. Sağ kanatta ise, radikal sağcı olarak tanımlanan Kore Millet Partisi (한민당) kurulmuşken, ortanın sağında ise, Ulusal Partisi (국민당) kurulmuştu.

K.Kore Merkezi Hükümeti'ne dönüştürüldü. Bu hükümetin başına da Kim İl Sung (1912-1994) getirildi.

Önceleri yarımadadaki basit siyasi ayrışmalar ve farklılıklar olarak algılanan bu hareketler giderek sertleşiyor ve neticesinde Kore'nin tam bağımsızlığı için görüşmelerin yapılması aşamasına geliniyordu. Gerek sağın temsilcisi Rhee Syngman ve gerekse solun komünist temsilcisi Kim İl Sung'un inisiyatifleriyle sol ve sağ görüşlü temsilciler, çeşitli görüşmeler yapmak ve bağımsız bir devlet oluşturmak için toplanıyorlardı. Bu görüşmelerin bazıları olumlu sonuçlara götürebilecek nitelikli öneriler de içeriyordu. Özellikle 1946 Temmuz'unda sol ve sağ kanattan beşer temsilciyle bir "Sol-Sağ Ortak Komisyonu" (좌우합작위원회) kuruldu ve bu komisyonun çalışmaları ile Ekim ayında bir bildirme yayınlandı. Bu bildirme ile Moskova Görüşmeleri'nde alınan kararlara bağlı kalınmış ancak ülkenin bağımsızlığının sadece yabancı himaye güçleri tarafından gerçekleştirilemeyeceği ve bağımsız bir ülkenin kurulması için Korelilerin de inisiyatifinin olması gerekliliği ilk kez ve resmi olarak ilan edilmiş oldu. Bu bildirme ile, sol ve sağ kanat hükümetlerinin geçici olduğunu kabul edilmesi yanında, A.B.D. ile S.S.C.B. tarafından oluşturulan "A.B.D.-S.S.C.B. Ortak Komisyonu"nun (미소공동위원회) da geçici olduğunu ilan ediyorlardı. Belki de daha 1946'larda gerek sağcılar ve gerekse solcular, her iki himayeci gücün yarımadadan ayrılmasının yıllar alacağını hissediyorlar ve bunun için de geleceğe yönelik bir önlem almaya çalışıyorlardı.

Ancak her iki taraf temsilcilerinin çabaları da sonuçsuz kaldıkça siyasi olarak mevcut olan farklılık gittikçe büyüyordu. Nitekim, 1948 yılı, Koreliler ve Kore Yarımadası için ayrılmanın yaşandığı bir yıl olarak dünya tarihinde yerini alıyordu. 15 Ağustos 1948 yılında 38. paralelin güneyinde "Dae Han Min Gug" (대한민국) adıyla Kore Cumhuriyeti⁷ yani Güney Kore, kuzeyinde ise 9 Eylül 1948'de "Choson Min Chu Chu-ı In Min Gong Hwa Gug" (조선민주주의인민공화국) adıyla da Choson Demokratik Halk Cumhuriyeti yani Kuzey Kore⁸ resmen kuruluyordu.

Yarımadayı ortasından ikiye bölerek, rejimsel farklılığa sahip iki ayrı devletin kurulması, 1950 yılına kadar büyüyen sorunları da beraberinde getirdi. Temelde, siyasi olarak zıt iki ayrı devlet birbirlerini kendi rejimleri altında tek hükümet olmaya davet ettilerse de, her iki taraf da karşı tarafın bu teklifine olumlu yanıt vermedi. Neticede, 25 Haziran 1950 yılında tarihte

⁷ 12 Aralık 1948 tarihinde Birleşmiş Milletler Kore Cumhuriyeti'ni Kore Yarımadasındaki seçimlerle kurulmuş tek hükümet olarak onaylamıştır. Ardından S.S.C.B. ve S.S.C.B. yandaşı olan ülkeler hariç, 50 ülke tarafından resmi olarak tanınmıştır.

⁸ Kuzey Kore 1948 Ekim'inde ilk olarak S.S.C.B. tarafından resmi olarak tanınmıştır.

Kore Savaşı⁹ olarak anılan ve 3 yılı aşkın bir süre devam eden savaş patlak verdi. Bu, yarımada siyasi olarak görüşmelerle çözülemeyen soruna silahlarla bir çözüm aramaktan başka bir şey değildi. Savaşın patlak vermesi ile, zaten uluslararası boyutta başlamış olan Kore sorunu, yabancı ülkelerin de katılımıyla uluslararası alana, silahlı kuvvetler boyutuna taşınmış oluyordu.

4. Savaş Sonrası Barış Görüşmeleri

Savaştan sonra her iki ülke de kendilerine barış ve birleşme için çeşitli hedefler koydu. Yarımada'nın kuzeyinde ve güneyinde bu hedeflere ulaşmak için yıllardır değişik yollar aranmaktadır. Her iki ülkenin birleşme politikaları incelendiğinde, kimi ortak yanlar da bulunmaktadır. Bu ortak noktaların başında, birleşme politikalarının Kore Savaşı ile aynı tarihe denk düşmesi gelmektedir.

K.Kore açısından bakıldığında, Kuzeylilerin birleşme politikasına göre, Kore Savaşı aslında bir birleşme çabasıdır. Bu politikanın mucidi olan Kim İl Sung'a göre Kore Savaşı, "*Kore halkının ata topraklarını özgürleştirme savaşı*"dır (Suh, 2005:89). Savaşı bu sözlerle tanımlayan ve legalleştiren Kim İl Sung tarafından K.Kore'de savaşın başlamasından sonra "Demokratik Temel Teorisi" hayata geçirilmiştir. 1950'li yılların başlarında hayata geçirilen bu teoride esas amaç, G.Kore halkının, güçlü ve demokratik temelli K.Kore'ye entegre olmasını sağlamaktır. 1960'lı yıllar boyunca ise, Kim İl Sung, G.Koreli öğrenciler ile muhalifleri, ülkedeki diktatörlük rejimine karşı sivil bir mücadeleye girme ve A.B.D. birliklerini Güneyden kovma konusunda kışkırtan ulusal bağımsızlık teması üzerinde mücadeleye devam etmiştir.

K.Kore'nin kuruluşundan itibaren ortaya koyduğu ve izlediği temel politikaların tamamı Kim İl Sung tarafından oluşturulmuş ve hayata geçirilmiştir. Bu çalışma kapsamında incelenecek olan K.Kore politikaları da Kim İl Sung'un hayattayken hayata geçirdiği politikalardır. Çalışmanın ileriki kısımlarında değinileceği gibi, Kim İl Sung'un ölümünden sonra iktidara geçen oğlu Kim Jong İl de babasının politikalarını devam ettirmiştir. Ancak, iki Kore arasında yapılan görüşmelerde Kim Jong İl'in iktidara gelmesinden sonra, Kim İl Sung'un izlediği kimi politikalarda değişikliklere gidilmiştir. Bu değişikliklere de yeri geldikçe değinilecektir.

Kim İl Sung'un temel prensiplerini oluşturduğu ve Kore'de *Bağımsızlık, Barış ve Ulusal Bütünlük Prensipleri*, temelde halkların uzlaşmasına yönelik değildi. Kim İl Sung'a göre *Bağımsızlık Prensipleri*, Güneylilerin

⁹ Kore Savaşı, terminolojik olarak kimi kaynaklarda, çoğunlukla Korece kaynaklarda "6.25 Savaşı" olarak da adlandırılmaktadır. "6" Haziran ayı, "25" ise yirmi beşinci günü ifade etmekte, dolayısıyla Kore Savaşı, Koreliler tarafından "6.25전쟁" olarak da bilinmektedir.

topraklarındaki A.B.D.'nin askeri mevcudiyetini sona erdirmelerini, bir başka deyişle, A.B.D. askerlerini topraklarından atmaları koşulunu gerektirmektedir. Yani yarımada tam bağımsızlık A.B.D. güçlerinin çekilmesi ile gerçekleşebilecektir.

Barış Prensibi, G.Kore ordusundaki modernleşme programına son verilmesi anlamına gelmektedir. Tüm ideolojik farklılıkların üzerinde olan Ulusal Bütünlük prensibi ise, Güney'deki diktatörlük rejimine karşı olan muhalifleri güçlendirmeye dayanmaktadır. Bu bakımdan Kuzey'in politikalarına göre, her iki tarafın barış görüşmelerindeki itici güç ve güdü kaynağı, uzlaşma sağlamak ya da birleşmeyi gerçekleştirmek değildir. Bu bağlamda, iki Kore'nin ilk kez yüz yüze gelmeleri de bu sebeplerle değil, 1970'lerin başında A.B.D.-Çin yakınlaşmasına bir yanıt verme isteğinden ötürü gerçekleşmiştir.

1971 yılında Çin'in B.M.'e girmesinin ardından 1972 yılında A.B.D. Başkanı Nixon'ın Çin'i ziyaret etmesiyle, Çin-A.B.D. ilişkilerinin başlamış olmasını her iki ülke de değerlendirmek istedi. Vietnam'daki iç savaşın tehlikeli boyutlar ulaşması ve Vietnam'ın giderek komünistleşmesinin gözle görünür bir hal alması Güneylileri telaşlandırmıştı. G.Kore hükümeti bu durumu bir tehlike ve aynı zamanda bir fırsat olarak görerek, ortaya çıkan krizin üstesinden gelmek için 1970 yılından itibaren Kuzey'e çeşitli alanlarda karşılıklı değişim önermiştir. Bunun sonucunda, her iki ülke arasında "parçalanmış aileleri" bulma hareketini gerçekleştirmek için Kızıl Haç temsilcilerince bir hazırlık toplantısı yapılmıştır.

İlk görüşme talebi, G.Kore Kızıl Haç Teşkilatı'ndan Kuzey'e yapılmış ve her iki taraftaki tahmini on milyon parçalanmış ailenin birleştirilmesi için talepte bulunulmuştu. Güney'in bu teklifine Kuzey'den beklenen yanıt tahminlerden önce geldi ve her iki tarafın Kızıl Haç temsilcileri Panmunjom'daki Tarafsız Ülkeler Danışma Kurulu'na ait ofislerde bir araya gelmeye başladılar. Bu görüşmelerin akabinde, her iki ülke temsilcileri Seul ve Pyongyang'ta bir araya gelmek ve görüşmeler yapmak üzere anlaşılıyordu (Srivastava, 1982:84). İki taraf da kendi çalışma ve görüşme takvimlerini oluşturdu ve Ekim 1971'de birbirlerine bildirdiler. Görüşmelerin başlamasından sonra, K.Kore tarafı, Güney'e duyurdukları çalışma takvimlerinin dışına çıkarak, esas görüşme konularını politik sorunlara odaklamaya başladı. Özellikle üzerinde durdukları sorun, Güney'in Anti-komünist Kanunları ve Milli Güvenlik Kanunu ile ilgiliydi. Ancak her türlü ayak direme ve çalışma takvimlerinin dışına çıkma gibi sorunlar yaşansa da, iki Kore arasında gerçekleştirilen bu görüşmeler, savaştan sonra her iki tarafın da birbirlerini siyasi ve idari bakımdan yakından tanıma ve anlama konusunda atılan ilk adım olması sebebiyle çok büyük bir öneme sahipti.

Güney ile Kuzey arasındaki diyalogun başladığı bu sıralarda Güney hükümeti, Merkezi Haberalma Teşkilatı Başkanı Lee Hoo-rak'ı Kuzey'e

göndererek Kim İl Sung ile buluşmasını sağlamıştır (Han, 2004:595). Takiben, 4 Temmuz 1972 yılındaki Kuzey Kore-Güney Kore Ortak Deklarasyonu'nun (7.4남북공동성명) ardından Kuzey ile Güney arasında ilk görüşme kapısı açılmış oldu. 7 maddeden oluşan bu deklarasyon Seul ile Pyongyang'da aynı anda yayınlanmıştır.

4 Temmuz Güney-Kuzey Kore Ortak Deklarasyonunun önemli noktaları aşağıdaki gibidir:

“1. Birleşme, dış güçlerin müdahalesi olmaksızın, bağımsız olarak halledilecektir. Birleşme, silahlı güçlere bağlı olmadan barışçıl yöntemlerle gerçekleştirilecektir. Fikir ve ideoloji ile kurumsal farklılıkları gözetilmeksizin milli birlik fikri desteklenecektir.

2. Her iki taraf, gerilimi azaltma ve silahlanmanın teşvikini durdurma konularında anlaşmışlardır.

3. Güney ve Kuzey arasında değişik konularda değişim gerçekleştirilecektir.

4. Kızıl Haç Toplantısı aktif olarak düzenlenecektir.

5. Seul ile Pyongyang arasında direkt telefon tesis edilecektir.

6. Güney-Kuzey Koordinasyon Komitesi kurulacaktır.

7. Üzerinde anlaşmaya varılan konuların dürüstçe yerine getirileceğine dair söz verilmiştir” (Han, 2004:595-596).

Bu ortak deklarasyon, Kuzey ve Güney Kore arasında bugün bile sürmekte olan barış görüşmelerinin ilk adımı olarak değerlendirilmektedir. Siyasi ve stratejik bakımdan, özellikle de Kore Yarımadası'nda kalıcı bir barış ortamının oluşturulması açısından çok büyük bir öneme sahip olan bu ortak deklarasyon, barışın öne çıkarıldığı ve o güne kadar çözümlenmemiş sorunlar için çözüm önerilerini içermektedir. Maddelerin içerik bakımından sahip oldukları önemin yanında deklarasyonun hazırlık aşamasında her iki Kore'nin üst düzey temsilcilerinin bir masa etrafında toplanmaları da ayrıca başka bir öneme sahipti: bu iki Kore'nin kurulmasından bu yana ilk kez gerçekleşiyordu. Birbirini takip eden toplantılar sırasıyla Seul ve Pyongyang'ta yapılıyor ve görüşmeler ilerledikçe özellikle insani sorunlarla ilgili çözümlerin ancak birleşme ile mümkün olabileceği K.Koreli delegeler tarafından dile getiriliyordu. Bu toplantılarda, ayrı ailelerin tespiti ile ilgili sorun masaya yatırıldı ve görüşüldü. İki ülke arasında bu gelişmeler yaşanırken, her iki ülke içinde de bazı gelişmeler yaşanıyor. G.Kore 1972 Ekim'inde Ekim Canlanma Reformları'nı hayata geçirerek ülkenin anti-komünist duruşunu da güçlendiriyordu. K.Kore ise, Kore yarımadasındaki meşruiyetlerini tekrar teyit etmek için yeni Sosyalist Anayasa'yı yürürlüğe koyuyordu. Takiben, 30 Kasım'da “Kuzey-Güney Koordinasyon Komitesinin

Kurulması ile İdaresi Hakkındaki Anlaşma” (남북조절위원회 구성 및 운영에 관한 합의서) imzalandı ve görüşmelerde kullanılmak üzere ilk doğrudan telefon hattı geçici olarak inşa edildi (Han, 2004:596).

Yukarıda belirtilen tüm çabalar K.Koreliler tarafından hep siyasi alana çekiliyor ve bu beraberinde siyasi tartışmaları getiriyordu. Sonuçta, K.Kore Temmuz 1973'te Pyongyang'da yapılan toplantıda ileride başka toplantı yapmayı reddetmiş ve bunun sonucunda da iki Kore arasındaki görüşmeler kesintiye uğramıştır (Han, 2004:596, Srivastava, 1982:85).

Görüşmelerin kesintiye uğraması aslında kaçınılmaz sondu. Çünkü, iki Kore'nin de görüşmelere başlamak istemesinin ardında yatan ana sebepler farklı olmasına karşın görüşmelerin başlamasını sağlayan ana sebep 1970'li yılların başındaki A.B.D.-Çin yakınlaşmasıdır. Bu yakınlaşma, iki ülke tarafından da tehlikeli bir gelişme olarak değerlendirilmiş ve bunun sonucunda özellikle Güney tarafından yükselen görüşme talepleri Kuzey tarafından olumlu karşılanıyordu. Ancak tüm bu ortak sebebin kuvvetine rağmen her iki ülkenin de siyasi inatları, yakınlaşmayı zayıflatıyor ve kalıcı barış ile birleşme teşebbüsleri başarısızlıkla sonuçlanıyordu.

Takip eden yıllarda her iki taraftan da görüşme talepleri olmasına rağmen olumlu bir sonuç alınamamıştır. 1980 yılına gelindiğinde, Kuzey Kore bir atak yapmış ve tarihi bir öneri ortaya atmıştır. Kim İl Sung'un ortaya koyduğu görüş olarak tarihe geçmiş olan bu öneri, her iki ülkenin tek çatı altında Koryo Demokratik Konfederasyon Cumhuriyeti olarak birleşmesini öngörmekteydi. Kim İl Sung, bu önerisini Ekim 1980 tarihinde toplanan 6.İşçi Partisi Kongresi'nde açıklamıştır. Kim İl Sung, iki sistemli bir millet ve iki hükümetli bir devlet oluşturmak istemekteydi. Burada amaç, Güneylileri Kuzey'in mevcut sistemi içerisine tedricen entegre etmektir. Bu entegrasyonun geçici olması koşulu da bulunmaktaydı. Zira, “konfederasyon biçiminde bir cumhuriyet, birleşme idealindeki her iki ülke halklarını da tatmin edemezdi. Ancak burada dikkat çekici bir husus, Kim İl Sung'un bu tarihten itibaren Güney Kore ile barışçıl bir ortak yapıyı savunmaya başlamasıydı” (Suh, 2005:87).

Aslında Kim İl Sung bu önerisinin ilk adımını 1973 yılında atmıştı¹⁰. O tarihte yayınladığı “5 Maddeli Program”ın 4. maddesine göre, iki ülke arasında bir konfederasyon kurulmalıydı. Aynı programın 5.Maddesi'nde ise, bu konfederasyon isteğinin esas nedeni açıklanıyordu: Birleşmiş Milletler'e ayrı ülkeler olarak girmek. Kim İl Sung'a göre, eğer Birleşmiş Milletler'e girmek, birleşmeden önce isteniyorsa, o zaman Güney ve Kuzey olarak ayrı ayrı girmekten ziyade Koryo Konfederasyon Cumhuriyeti olarak

¹⁰ Kim İl Sung, Çekoslovakya Komünist Partisi Genel Sekreterinin yapmış olduğu ziyaret sırasında yaptığı konuşmada 5 maddeden oluşan bir öneri paketi ortaya atmıştır. (Srivastava, 1982:87)

en azından tek devlet olarak girilmeliydi. Bu öneri Güney Kore tarafından uygun bulunmadı ve aynı yıl yayınlanan “7 Maddeli Bildiri” ile Güneyliler, Birleşmiş Milletler gibi uluslararası örgütlere Kuzey’in ve Güney’in ayrı ayrı girmesi gibi, Kim İl Sung’un tam aksi bir görüş beyan ettiler. Bu görüş ise, İki Kore Teorisi içerdiği için ve kendi politikalarına ters düştüğü için K.Kore tarafından kabul görmüyordu.

Burada Kuzey’in ortaya koyduğu bu öneri, 1991 yılına gelindiğinde her iki Kore tarafından imzalanan Uzlaşma, Saldırmazlık ve İşbirliği ile Karşılıklı Değişim Anlaşması ile ilk kez resmen kabul ediliyordu. Aslında bu anlaşma, sadece Güney açısından değil aynı zamanda Kuzey açısından da birleşme politikaları bakımından geçmişteki karşılıklı inatlaşmaların ortadan kalktığını ve her iki ülkenin de birbirinin barışçıl varlığını kabul ettiğini resmen belgelemişti. Gözle görünür bir biçimde ortaya çıkan bu değişimin altında, belki de, Sovyetler Birliği’nin dağılmasıyla birlikte sosyalist ülkelerin de dağılma sürecine girmesi yatmaktaydı.

İki Kore’nin geçmişteki uzlaşma çabalarına bakılacak olursak, K.Kore’nin herhangi bir desteğe ihtiyacı olduğunda, Güney ile ilgili olarak politikalarında bir yumuşama ve bununla birlikte de daha işbirliği ve uzlaşma yanlısı olduğu gözden kaçmıyor (Srivastava, 1982:88). Bunun en çarpıcı örneği, 1991 Aralık ayında Kuzey ile Güney arasında imzalanan ve Temel Anlaşma olarak da adlandırılan Uzlaşma, Saldırmazlık ve İşbirliği ile Karşılıklı Değişim Anlaşması’dır. Kuzey Kore bu tarihte, kendilerine dost sosyalist ülkelerin çökmesi ya da çökme sürecine girmesi ile diğer ülkeler tarafından dışlanmaya maruz kalmış ve dış dünyada yalnız kalmıştı. Benzer bir biçimde, ekonomik bir desteğe ihtiyaç duydukları 2000 Haziran’ında K.Kore Başkanı Kim Jong İl, G.Kore Başkanı Kim Dae Jung’u ülkesine davet etmişti. Her iki ülkenin liderlerinin yaptıkları görüşmeler sonrasında, 15 Haziran 2000 yılında ortak bir deklarasyon yayınlayarak yaklaşık 30 yıldan süren görüşmelere yeni bir sayfa ekliyorlardı.

Yayımlanan bu deklarasyonla karara bağlanan görüşmeler, iki Kore arasındaki başkanlar düzeyinde yapılan ilk zirve olma niteliği taşıyordu. Bu, iki Kore bakımından da tarihi bir öneme sahipti. Yayımlanan deklarasyon da Kuzey-Güney arasında imzalanan ilk en üst düzey anlaşmaydı. Bu deklarasyonla, her iki ülke de birleşmenin Kore halkının kendi iradesiyle ve bağımsız bir biçimde olması hususunda anlaşıldılar. Bu şimdiye kadar ilk kez resmi olarak karara bağlanıyor ve resmi tutanaklarda yerini aldıktan sonra deklarasyonla duyuruluyordu. Öte yandan, insani sorunlarda aranan çözüm yolları daha da genişletilmiş ve ayrı ailelerin birbirlerini kısa süreli ziyaretlerle geçici olarak birleştirilmesi karara bağlanmıştır. Öte yandan, karşılıklı güvenin temini için ekonomik işbirliği arayışlarına hız verilmesi ve bunun yanında kültürel, sportif, sağlık vb. konularda değişim ve işbirliğine karar verilmiştir. Bu zirveden çıkan bir diğer sonuç da Seul-Shinuiju tren

yolunun tekrar kullanıma açılması ile İmjın Nehri'nin alışlagelmiş olan taşkınlarının önüne geçme çalışmaları gibi kararlara varılmasıydı. Ayrıca bu zirvede Kim Jong İl'in de Seul'e bir ziyarette bulunması karara bağlandı (Kwak ve Joo, 2003:47). Ancak bu ziyaret şu ana kadar halen gerçekleşmemiştir.

Bu deklarasyonda altı çizilen konulardan özellikle insani destek konularının bir kısmı hemen hayata geçirildi. Özellikle savaştan bu yana birbirlerinden ayrı kalmış aileler gerek Kuzey'de ve gerekse Güney'de birbirleriyle görüştürüldü. Bunun yanında yaklaşık 40 yıldan beri G.Kore'de hapsedilerde tutuklu bulunan K.Koreli mahkumlar serbest bırakılmış ve bu mahkumların Kuzey'e kendi iradeleri ile dönmeleri sağlanmıştır. Kore Savaşı'nı takip eden yıllarda G.Kore içinde ajanlık yaparlarken yakalanan bu mahkumlar, G.Kore'de tutuklu olarak geçirdikleri yaklaşık 40 yıla rağmen Kuzey'e olan bağlılıklarından hiçbir şey yitirmemişler ve başkanları Kim İl Sung'a bağlılıklarını korumuşlardı. Bu mahkumların kendi istekleriyle Kuzey'e geri dönmek istemeleri, K.Kore açısından büyük bir kazanım olarak değerlendirilmiş ve bu mahkumların Kuzey'e dönüşleri, uluslararası medyada geniş yankı uyandırmıştı. Mahkumların Kuzey'e iadesi yanında, ayrı ailelerin birleştirilmesi de tüm dünya da dikkatle izlenmiştir.

Bunlara ek olarak, özellikle 2000 görüşmesinin olumlu yansımaları olarak değerlendirilebilecek bir çok gelişme meydana gelmiştir. Bunlardan biri belki de en önemli gelişmelerden biri, Hyundai firmasının ciddi bir yatırım yaparak K.Kore'deki Gungang Dağı ziyareti için K.Kore'den izin almasıdır. Şu anda G.Kore'den Gungang Dağı'na düzenli turlar düzenlenmekte ve Güneyliler bu turlara katılabilmektedirler. Öte yandan hızlanan ve gelişen resmi ikili görüşmelerin daha sağlıklı yapılabilmesi açısından Pyongyang ile Seul arasında resmi heyetlerin kullanımı için de olsa direkt uçuşlar başlamıştır.

Sonuç

Trajik bir savaş ile birbirlerinden ayrı sistemlere sahip iki ülke olarak mevcudiyetlerine devam eden iki ülke yarımada barışçıl bir çözüm ve birleşme konusunda çok ciddi adımlar atmaktadırlar. 1970'li yılların başlarından günümüze kadar yapılan bu arayışlar kimi zaman kesintilere uğrasa da genel itibariyle hep iyileşen bir çizgide yürümüştür, ve halen yürümektedir. Barış görüşmelerinin tarihsel gelişimi daha detaylı olarak incelendiğinde, her iki ülke de bir çok fedakarlıkta bulunduğu gözlerden kaçmayacaktır. Ancak, ekonomik bakımdan kimi zorluklar içerisinde olan K.Kore son zamanlarda Güney'den bir çok yardım almıştır. Güney Kore şu anda, gerek ekonomik bakımından ve gerekse insani konularda ilk adımları atarak Kuzey'i birleşmeye hazırlayan taraf olarak dikkat çekmektedir. K.Kore'nin başta siyasi yapısı olmak üzere idari yapısında yapacağı kimi düzenlemeler, hem iki ülke arasındaki barış görüşmelerine olumlu yansiyacak hem de bölge barışına katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

- HAN, Young Woo. (2004). *Uri Yoksa (A Review of Korean History)*. Seoul: Gyeong Se Won Press.
- KWAK, Tae-Hwan ve JOO Seung-Ho. (2003). “North Korea’s Changes and the Future of Inter-Korean Relations”. *The Korean Peace Process and the Four Powers (Edited by Kwak Tae-Hwan and Joo Seung-Ho)*. Hampshire: Ashgate Publishing Ltd.
- LEE, Byeong Wan. (1997). *Ginnaci Anhun Ceonceng (Bitmeyen Savaş)*. Seoul: Myeongseong Yay.
- SONIA, G.Benson. (2002). *Korean War: Almanac and Primary Sources*. A.B.D.: Gale Group Press.
- SRIVASTAVA, M.P.. (1982). *The Korean Conflict: Search for Unification*. New Delhi: Prentice-Hall of India Private Limited.
- SUH, Dae-Sook, (2005). “North Korea under Kim Jong Il: First Ten Years”. *Proceedings for International Forum on Korean Studies: Current Trends and Future Objectives of Korean Studies*. Seoul: ICKS Pres.